

Załącznik do uchwały Nr...../2021
Rady Gminny Nowa Wieś Wielka
z dnia2021r.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na 2022 rok

Nowa Wieś Wielka

I. Wprowadzenie

Rodzina postrzegana jest jako azyl, miejsce, w którym nic złego nikogo w niej nie spotka. Wiele osób posiada zakorzenione przekonanie, że na członków swojej rodziny zawsze można liczyć. To w rodzinie, która jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtuje się osobowość, system wartości, poglądy oraz nasz styl życia. W prawidłowo funkcjonującej rodzinie ważną rolę odgrywają relacje pomiędzy członkami rodziny oparte na akceptacji i zrozumieniu. W przypadku dezorganizacji, rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań. Role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, łamane są reguły, a zachowania poszczególnych członków rodziny stają się bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi.

Mówiąc o przemocy należy pamiętać, że jest ona zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie, jest ona obecna w codziennym życiu. Przemoc w rodzinie nie jest problemem indywidualnym, lecz społecznym. Przemoc może być zarówno skutkiem, jak i przyczyną dysfunkcji w rodzinie. Przemoc w rodzinie, zwana inaczej przemocą domową może doprowadzić do poważnych szkód osobistych, społecznych i zdrowotnych. Zjawisko przemocy w rodzinie ze względu na swoją złożoność, jest problemem interdyscyplinarnym i wymaga stałej współpracy wielu instytucji, organizacji związanych w różny sposób z przemocą.

Pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy w rodzinie. Nieodzowna jest interdyscyplinarność pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę różnych podmiotów i służb, łączenie działań, wymianę informacji, określenie wspólnego celu i przewidywanych efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie (zwany dalej Gminnym Programem) zakłada kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań osób stosujących przemoc w rodzinie; edukację osób zaangażowanych zawodowo w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko rozumianą edukację społeczeństwa.

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2021r., poz. 1249). Ustawa wskazuje jednostkom samorządu terytorialnego oraz organom administracji rządowej zadania do realizacji, określa sposób postępowania z osobą doznającą przemocy w rodzinie oraz jej sprawcą. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Pozostałe akty prawne wspomagające podejmowanie działań na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie i osób stosujących przemoc to:

1. Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2021r., poz. 794 ze zm.),

2. Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2021r., poz. 1119),
3. Ustawa z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2021r., poz. 1372 ze zm.),
4. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta” (Dz.U. z 2011r., Nr 209, poz. 1245),
5. Uchwała nr VII/70/19 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 21 maja 2019r. w sprawie tryby i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania,
6. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2022.

Zadaniem Gminnego Programu jest wprowadzenie w życie działań mających na celu zwrócenie uwagi społeczności na zjawisko przemocy w rodzinie, jak i przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, czy zwiększanie profesjonalnego działania osób zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom dotkniętym przemocą w rodzinie, jak również podejmowanie odpowiednich działań względem osób stosujących przemoc domową.

II. Charakterystyka zjawiska przemocy w rodzinie

W celu lepszego rozpoznania zjawiska przemocy w rodzinie konieczne jest jej zdefiniowanie. W niektórych przypadkach przejawy są jednoznaczne, nie pozostawiają żadnych wątpliwości, w innych, bardziej złożonych przypadkach, niezbędne jest określenie bardziej szczegółowych kryteriów oceny. Według definicji zawartej w art. 2 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, przemocą jest „jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób wymienionych w pkt 1 (członek rodziny- osoba najbliższa w rozumieniu art.115 § 11 ustawy z dnia 6 czerwca 1997r. Kodeks karny, a także inną osobę wspólnie zamieszkującą lub gospodarującą), w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”. Tak więc w prawnym rozumieniu przemoc nie dotyczy wyłącznie członków rodziny, ale również osób, które pozostają ze sobą w relacji zależności poprzez wspólne zamieszkiwanie.

Przypadki przemocy domowej najczęściej odbywają się w domach rodzinnych, w zamkniętym kręgu osób, gdzie świadkami są wyłącznie członkowie rodziny. Ofiary przemocy boją się, a niejednokrotnie wstydzą się mówić i zgłaszać, że doświadczają przemocy. Trudno jest im w tych sprawach zeznawać w sądzie i w związku z powyższym często wolą, by przemoc dalej trwała. Tylko bardzo zdeterminowanym ofiarom przemocy udaje się przerwać milczenie i zgłaszać fakt doznawania przemocy odpowiednim służbom.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy. Rodzaje przemocy:

1. **Przemoc fizyczna**- popychanie, odpychanie, obezwładnianie, przytrzymywanie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, duszenie, bicie otwartą ręką i pięściami, bicie przedmiotami, ciskanie w kogoś przedmiotami, parzenie, polewanie substancjami żrącymi, użycie broni, porzucenie w niebezpiecznej okolicy, nieudzielenie komuś potrzebnej pomocy.
2. **Przemoc psychiczna**- wyśmiewanie poglądów, religii, pochodzenia, narzucanie własnych poglądów, karanie za odmowę: uczuć, zainteresowania, szacunku, stała krytyka, wmawianie choroby psychicznej, izolacja społeczna (kontrolowanie i ograniczanie kontaktów z innymi osobami), domaganie się posłuszeństwa, ograniczanie snu i pożywienia, wyzywanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, stosowanie gróźb.

3. **Przemoc seksualna**- wymuszanie pożycia seksualnego, nieakceptowalnych pieszczot i praktyk seksualnych, wymuszanie seksu z osobami trzecimi, sadystyczne formy współżycia seksualnego, demonstrowanie zazdrości, krytyka zachowań seksualnych.
4. **Przemoc ekonomiczna**- odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy zarobkowej, niezaspokajanie podstawowych, materialnych potrzeb rodziny.
5. **Zaniedbywanie**- to ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Zachowania przemoce nie zawsze są przestępstwem i łamią prawo karne. Zawsze jednak naruszają prawa drugiej osoby do szacunku, godności, odpoczynku, intymności, autonomii, samostanowienia o sobie i swojej rodzinie oraz prawo do błędów. Przed zawiadomieniem prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa należy dobrze rozeznaczyć się w sytuacji rodziny i upewnić się, że dane zachowanie sprawcy wypełnia znamiona przestępstwa. Zbyt pochopne uruchomienie sprawy karnej może skończyć się jej umorzeniem, a to z kolei spowoduje wzrost poczucia bezkarności sprawcy i spadek wiary osoby doznającej przemocy w poprawę, zmianę swojej sytuacji.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje, prowadzi do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń w sposobie postrzegania samej siebie, sprawcy, czy innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w Gminnym Programie. Mając powyższe na uwadze, konieczne jest podjęcie działań zmierzających w kierunku edukacji społeczeństwa, dostarczając wiedzy o zjawisku przemocy i sposobach radzenia sobie z problemami. Niezbędne jest również zapewnienie profesjonalnej pomocy.

III. Diagnoza

Zjawisku przemocy w rodzinie w ostatnich latach poświęca się coraz więcej uwagi czego przykładem są ostatnie prace legislacyjne zmierzające do zmiany ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej. Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie procedury „Niebieskiej Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”, wszystkie wypełnione formularze trafiają do Przewodniczącego Zespołu interdyscyplinarnego, który koordynuje pracę Zespołu Interdyscyplinarnego i powołanych w sprawie Niebieskich Kart grup roboczych.

Lp.	2018	2019	2020
Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty ogółem, w tym przekazanych przez przedstawicieli:	17	23	18
- jednostek organizacyjnych pomocy społecznej,	1	3	8
- policji,	12	16	10
- oświaty,	2	2	0
- gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,	2	2	0
- ochrony zdrowia	0	0	0
Liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart, w których osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że jest sprawcą przemocy w rodzinie był:			
- mężczyzna	15	21	17
- kobieta	2	3	4
Liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart, w których osobą wobec, której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą w rodzinie było dziecko	5	12	5
Liczba wszczętych procedur Niebieskich Kart, w których sprawca przemocy w rodzinie nadużywa alkoholu	14	14	15

Liczba spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego	4	5	3
Liczba utworzonych grup roboczych	15	23	34
Liczba posiedzeń grup roboczych	87	107	194

IV. Cele programu

Cel główny: Podejmowanie działań w kierunku minimalizowania rozmiaru i następstw zjawiska przemocy w rodzinie na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka.

1. Cel szczegółowy: Rozwijanie działań profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

1. Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wielka na temat zjawiska przemocy w rodzinie, zmiana postrzegania przez nich problemu przemocy domowej.
2. Prowadzenie edukacji dzieci, młodzieży z zakresu rozwiązywania konfliktów bez użycia przemocy, radzenia sobie z agresją i stresem.
3. Prowadzenie poradnictwa, w szczególności działań edukacyjnych służących wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Zadania:

1. Przygotowanie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) i umieszczenie ich w miejscach ogólnodostępnych.
2. Przygotowanie informacji i umieszczenie ich na stronie internetowej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej.
3. Opracowanie warsztatów, pogadank, spektakli profilaktycznych.
4. Udzielanie poradnictwa w zakresie wzmocnienia opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców.

Wskaźniki:

1. Liczba materiałów informacyjnych.
2. Liczba warsztatów, pogadank, spektakli.

2. Cele szczegółowe: Rozwijanie działań mających na celu pomoc osobom doznającym przemocy w rodzinie.

1. Rozwijanie istniejących podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym przemocy w rodzinie.
2. Rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym.
3. Udzielenia pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy w rodzinie.
4. Monitorowanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą domową.

Zadania:

1. Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego.
2. Kontynuowanie działalności Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Przygotowanie materiałów informacyjnych (ulotek, broszur, plakatów) i umieszczenie ich w miejscach ogólnodostępnych.
4. Podejmowanie interwencji w rodzinie dotkniętej przemocą.
5. Diagnozowanie sytuacji rodziny dotkniętej przemocą.
6. Informowanie o możliwościach uzyskania pomocy.

7. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodkach wsparcia.
8. Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom w związku z przemocą w rodzinie w trybie art.12a ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.
9. Systematyczne wizyty w środowisku.

Wskaźniki:

1. Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego.
2. Liczba rodzin objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.
3. Liczba osób objętych pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego.
4. Liczba osób dotkniętych przemocą, które skorzystały z miejsc w ośrodkach wsparcia.
5. Liczba dzieci, które zostały odebrane z rodziny w razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia w związku z przemocą w rodzinie.
6. Liczba wizyt w środowisku.

3. Cele szczegółowe: Podejmowanie działań wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie.

1. Interweniowanie oraz reagowanie na stosowanie przemocy w rodzinie.

Zadania:

1. Stosowanie procedury „Niebieska Karta”.
2. Informowanie o konsekwencjach stosowania przemocy, o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii i udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.
3. Zgłaszanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywanie alkoholu na leczenie odwykowe.
4. Kierowanie do sądu wniosku o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego wobec osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie i nadużywających alkoholu.

Wskaźniki:

1. Liczba wszczętych procedur „Niebieska Karta”.
2. Liczba utworzonych grup roboczych.
3. Liczba osób skierowanych do udziału w programie oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.
4. Liczba osób skierowanych na leczenie odwykowe.
5. Liczba osób, wobec których skierowano wniosek do sądu o zastosowanie obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.

4. Cele szczegółowe: Rozwijanie kompetencji osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

1. Podnoszenie wiedzy i rozwijanie umiejętności osób realizujących działania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zadania:

1. Organizacja i udział w szkoleniach.

Wskaźniki:

1. Liczba szkoleń.

V. Adresaci programu:

Adresatami programu są mieszkańcy Gminy Nowa Wieś Wielka- rodziny i osoby dotknięte bezpośrednio zjawiskiem przemocy, osoby zagrożone przemocą w rodzinie, osoby, które stosują przemoc wobec najbliższych, świadkowie przemocy w rodzinie oraz osoby zawodowo zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

VI. Realizatorzy i współrealizatorzy Gminnego programu:

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Nowa Wieś Wielka,
2. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej,
3. Komisariat Policji Bydgoszcz-Wyżyny,
4. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
5. Placówki oświatowe na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka, tj. Szkoła Podstawowa w Brzozie oraz Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Wielkiej,
6. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminna Przychodnia w Nowej Wsi Wielkiej,
7. Kuratorzy, którzy swą właściwością miejscową obejmują teren Gminy Nowa Wieś Wielka.

VII. Środki na realizację Gminnego Programu

Zakłada się, że Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie będzie realizowany ze środków pochodzących z budżetu gminy, budżetu państwa, innych źródeł.